

Beleidsregel zonnepanelen op erfgoed in de gemeente Utrechtse Heuvelrug 2023

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrechtse Heuvelrug,

Gelet op de artikelen 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht en de artikelen 2.1, eerste lid aanhef en of f, en 2.2, eerste lid onder b, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;

Overwegende dat:

- het college op grond van artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht bevoegd is tot het vaststellen van een beleidsregel, in het kader van de bevoegdheid om omgevingsvergunningen te verlenen;
- het gewenst is ter invulling van hun beleidsruimte een beleidsregel vast te stellen voor de afweging van het algemeen belang bij instandhouding van beschermde monumenten en gebouwen in beschermde dorpsgezichten en de beeldkwaliteit van deze gebouwen en de verduurzaming van de gebouwde omgeving in het kader van de energietransitie;

Besluit vast te stellen: Beleidsregel zonnepanelen op erfgoed in de gemeente Utrechtse Heuvelrug 2023.

Artikel 1 Definities

Deze beleidsregel verstaat onder:

- a. Beschermde monumenten: monumenten die door het Rijk zijn aangewezen op grond van de Erfgoedwet, door de provincie op grond van de provinciale erfgoedverordening of door de gemeente op grond van de gemeentelijke Monumentenverordening 2010, laatst gewijzigd 2019.
- b. Beschermde dorpsgezicht: gebied dat door het Rijk of door de gemeente is aangewezen als beschermd dorpsgezicht.
- c. Dak: een overdekking van een gebouw of een onderdeel daarvan, bestaande uit hellende en/of horizontale vlakken die samen de dakvorm bepalen. Afhankelijk van het type dak heeft een dak een of meer dakvlakken.
- d. Adviescommissie: Stichting MooiSticht
- e. Openbaar toegankelijk gebied: weg als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Wegenverkeerswet 1994 (Wvw 1994), alsmede pleinen, parken, plantsoenen, openbaar vaarwater en ander openbaar gebied dat voor publiek algemeen toegankelijk is.
- f. Zichtbaar: zonnepanelen op daken die te zien zijn vanaf het openbaar toegankelijk gebied.
- g. Zonnepanelen: installaties die worden aangebracht voor het opwekken van energie en warmte-winning, inclusief de bijbehorende leidingen, bedrading en opvolpanalen.
- h. Energietransitie: de overgang van een energiesysteem gebaseerd op fossiele energiebronnen naar een energiesysteem gebaseerd op duurzame en CO₂-neutrale energiebronnen.
- i. Reversibel: omkeerbaarheid van de voorgenomen wijziging.

Artikel 2 Doel

Het doel van deze beleidsregels is om het plaatsen van zonnepanelen op het dak van beschermde monumenten en op daken van zowel beschermde monumenten als niet-monumenten in een beschermd dorpsgezicht te versoepelen zonder de monumentale waarden aan te tasten.

In deze beleidsregel wordt enerzijds het algemeen belang bij de instandhouding van de cultuurhistorische waarden en de beeldkwaliteit van beschermde monumenten en anderzijds het individuele belang bij de verduurzaming van beschermde monumenten in het kader van de energietransitie afgewogen.

Artikel 3 Toetsingskader

Burgemeester en wethouders en haar adviescommissie beoordelen vergunningaanvragen voor het plaatsen van zonnepanelen op daken van beschermde monumenten en op niet-monumenten in een beschermd dorpsgezicht aan de hand van de criteria in artikel 4.

Als aan de criteria van artikel 4 is voldaan, wordt verondersteld dat de cultuurhistorische waarden en de beeldkwaliteit voldoende in stand gehouden worden en dient het belang bij verduurzaming van het beschermde monument zwaarder te wegen.

Artikel 4 Criteria plaatsing zonnepanelen op beschermd monumenten of op niet-monumenten in een beschermd dorpsgezicht.

4.1 Regels voor het plaatsen van zonnepanelen op een dak

- a. De zonnepanelen moeten reversibel worden aangebracht. Dat betekent dat ze zonder (blijvende) schade aan het monument weer kunnen worden verwijderd;
- b. De bestaande dakconstructie- en/of bedekking wordt niet verwijderd of beschadigd;
- c. De zonnepanelen worden in een aaneengesloten vlak gelegd, met een regelmatige rangschikking in een geometrisch vlak;
- d. De zonnepanelen worden bij voorkeur in dezelfde richting gelegd, binnen een staand of liggend rechthoekig vlak;
- e. De dakvorm is leidend en blijft zichtbaar. Dat betekent dat de zonnepanelen vrij van de nok, de zijgevels en de hoeken van de dakvlakken worden gelegd;
- f. Indien aanwezig moeten historische aanduidingen/ornamenten in het dak zichtbaar blijven;
- g. De kleur van de zonnepanelen is zoveel mogelijk afgestemd op de kleur van het dak, zonder opvallende patronen of randen;
- h. Indien het dak onderdeel uitmaakt van een repeterend woonblok of rij, is de plaatsing van de zonnepanelen gelijk aan die op andere delen van het woonblok of de andere gebouwen;
- i. Wanneer het plaatsen van zonnepanelen op een dak elders, of een passende kleur geven, 10% meer kostenstijging geeft of 10% meer rendementsverlies, die alternatieve locaties of aangepaste kleur dan niet van toepassing zijn.

4.2 Het bepaalde in 4.1 geldt voor zowel zonnepanelen die zichtbaar als niet-zichtbaar zijn vanaf het openbaar toegankelijk gebied.

4.3 Het bepaalde in artikel 4.1 en 4.2 is, gelet op brandveiligheid, niet van toepassing op beschermd monumenten met een rieten dak.

Artikel 5 Indieningsvereisten

Bij een aanvraag omgevingsvergunning voor het plaatsen van zonnepanelen op een beschermd monument of in een beschermd dorpsgezicht moeten de volgende documenten worden meegestuurd:

- a. de algemene indieningsvereisten van hoofdstuk 1 van de Ministeriele regeling omgevingsrecht (Mor) zijn van toepassing;
- b. de indieningsvereisten van hoofdstuk 2 uit de Mor zijn niet van toepassing;
- c. de indieningsvereisten van hoofdstuk 5 en artikel 7.1 van de Mor zijn niet van toepassing, in plaats daarvan dient het volgende te worden aangeleverd:
 - a. het monumentnummer en, voor zover daarvan sprake is, de naam van het monument;
 - b. een overzicht van het aantal zonnepanelen en type en kleur;
 - c. overzichts- en detailfoto's die een duidelijke indruk geven van het onderdeel van het monument waar de voorgenomen wijziging zal plaatsvinden;
 - d. legplan van de zonnepanelen-leverancier. Dit kan een luchtfoto zijn van het dakvlak waarop de positie van de gewenste panelen is ingetekend. In elk geval moeten de aangeleverde documenten wel een goede toets mogelijk maken. Is dat niet het geval, dan kunnen aanvullende documenten worden opgevraagd.

5.1 In afwijking van de bepalingen in de Mor worden de indieningsvereisten hiermee dus versoepeld.

Slotbepalingen

Artikel 6 Inwerkingtreding

Deze beleidsregel treedt in werking de dag na bekendmaking.

Artikel 7 Evaluatie en monitoring

Een jaar na de inwerkingtreding wordt deze beleidsregel geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

Artikel 8 Citeertitel

Deze beleidsregel wordt aangehaald als 'beleidsregel zonnepanelen op erfgoed in de gemeente Utrechtse Heuvelrug 2023'.

Aldus vastgesteld in de collegevergadering van de gemeente Utrechtse Heuvelrug, gehouden op 23 mei 2023.

Toelichting bij de beleidsregel zonnepanelen op erfgoed in de gemeente Utrechtse Heuvelrug

De gemeente Utrechtse Heuvelrug streeft ernaar om een groot deel van het totale energieverbruik duurzaam op te wekken en beoogt een reductie van de CO₂ uitstoot. Om deze doelstelling te kunnen halen, is een aanzienlijke toename van zonne-energie noodzakelijk. Dit houdt in dat de Utrechtse Heuvelrug de toepassing van zonne-energie bij particulieren, organisaties en bedrijven zoveel mogelijk stimuleert en faciliteert. Het betekent ook dat zoveel mogelijk meegewerkt wordt aan initiatieven, initiatiefnemers ondersteund worden en dat de gemeente Utrechtse Heuvelrug zorg draagt voor een snelle afgifte van vergunningen.

De gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft specifiek gemeentelijk beleid voor zonnepanelen op erfgoed opgenomen in de Nota Ruimtelijke Kwaliteit. Het gestelde uitgangspunt in deze nota is het criterium dat zonnepanelen in beschermde gezichten *niet nadrukkelijk zichtbaar* en op monumenten *niet zichtbaar* vanuit openbaar toegankelijk gebied worden geplaatst. Hieraan wordt getoetst in het geval van een aanvraag omgevingsvergunning. Toetsend aan deze regels konden veel initiatieven niet worden vergund. Met deze beleidsregel is het al dan niet zichtbaar zijn van zonnepanelen op gemeentelijke monumenten niet langer een beslissend criterium.

Voor het ontwerpen van de regel is de *Advieslijn RCE 27 mei 2020, Standpunt Zonnepanelen op rijksmonumenten* als uitgangspunt genomen.

Vergunningplicht

Het plaatsen van zonnepanelen en andere zonnepanelen is voor monumenten, en voor niet-monumenten in beschermde stads- en dorpsgezichten waarvan dakvlak is gekeerd naar openbaar toegankelijk gebied, op grond van de Wabo vergunningplichting.

Voor sommige gebouwen kan een specifieke regeling zijn opgenomen in bestemmingsplannen. Het betreft hier panden zonder monumentale status die in het bestemmingsplan een functieaanduiding 'cultuurhistorische waarden' hebben. Voor deze panden gelden doorgaans beperkingen voor wijzigingen aan de voorgevel. Mocht de wijziging van gebouw vergunningplichtig zijn, dan zijn de regels uit het desbetreffende bestemmingplan van toepassing.

Toetsingsgronden bij omgevingsvergunning

Bij aanvragen voor een omgevingsvergunning vraagt het college van burgemeester en wethouders advies aan de Commissie. Wanneer de aanvraag naar het oordeel van de Commissie voldoet aan de criteria in de Nota Ruimtelijke Kwaliteit en de kwalitatieve voorwaarden zoals benoemd in artikel 6 en 7 van deze beleidsregel, is plaatsing zichtbaar vanuit openbaar toegankelijk gebied niet uitgesloten.